

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

із зарубіжної літератури

на тему: **«Індивідуальний бунт як засіб самоідентифікації в романі “Ось
таке дивне життя” Енріке Віла-Матаса»**

Студентки III курсу, групи Млі 03-20
Напряму підготовки 035 Філологія
спеціальності Іспанська мова і література,
друга іноземна мова, переклад
Бандар М.М.
Керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Юрчук О.О.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ІНДИВІДУАЛЬНА СВОБОДА ОСОБИСТОСТІ ТА ФОРМИ ЇЇ ВИРАЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	6
1.1. Дискурс ідентифікації особистості в сучасній іспанській літературі.....	6
1.2. Індивідуальний бунт як соціально-філософський концепт: характеристика...8	8
1.3. Місце романістики Енріке Віла-Матаса в літературі Іспанії другої половини XX ст.....	10
Висновки до I розділу.....	13
РОЗДІЛ II. ХУДОЖНІ ЗАСОБИ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ У РОМАНІ «ОСЬ ТАКЕ ДИВНЕ ЖИТТЯ».....	15
2.1. Формозміст твору: характеристика складових романного жанру.....	15
2.2. Позиція оповідача та форми її вираження в романі.....	21
2.3. Тлумачення назви роману: лексико-семантичний підхід.....	24
Висновки до II розділу.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
RESUMEN.....	30
ЛІТЕРАТУРА.....	31

ВСТУП

Актуальність дослідження. Література завжди була одним із головних засобів відображення суспільних проблем і тенденцій, у чому іспанська література не є винятком. Цей регіон багатий на шедеври, що засвідчують культурну, інтелектуальну й історичну спадщину Іспанії.

Сучасна іспанська література – це динамічна галузь, яка активно розвивається та відображає важливі для сьогодення теми. Іспанські письменники створюють романи, які досліджують складні соціальні, політичні та моральні питання. Крім того, вони застосовують різноманітні літературні техніки та стилі, що робить їхні твори унікальними та цікавими для читацької аудиторії.

Такою є, зокрема, і творчість Енріке Віла-Матаса. Доробок автора відзначається значним рівнем філософського змісту та складністю структури. Він експериментує зі стильовими прийомами, створюючи романи, які провокують читачів на глибоку рефлексію. Його твори несуть виховну цінність для молодого покоління, а також – краєзнавчі дані, істотно важливі для збереження культурних надбань іспанської культури й історії в цілому.

Розгляд даної теми обумовлюється, з одного боку, потребою в дослідженні стану сучасної іспанської літератури, адже вона є частиною європейської культури; а з іншого боку, цікавістю використання концепції індивідуального бунту як засобу самоідентифікації в сучасній іспанській літературі. Доцільно проаналізувати це на прикладі роману «Ось таке дивне життя» Енріке Віла-Матаса, що є одним із найяскравіших прикладів твору такого типу. Дослідження творчості письменника дозволить розширити інформацію про авторську концепцію написання роману та висвітлить характерні особливості творчості автора.

Варто зазначити й те, що головна тема роману – відмова від стандартного життя та намагання знайти свій шлях у бунті проти системи – є вельми актуальною у світі, де люди часто стикаються зі стереотипами та соціальними нормами, які визначають їхнє життя. Отже, дане дослідження є цінним також і з позиції психологічного та соціологічного аналізу літературного твору.

Ступінь розробленості. Із провідних досліджень сучасної іспанської літератури впливають дані, здатні допомогти в аналізі доробку провідних письменників, серед яких і Енріке Віла-Матас. Науковці характеризують автора як унікальну постать у сучасній літературі. Доцільно звернути увагу на дослідження різних аспектів творчості письменника – зокрема його стилю, відношення до літературних канонів, ролі гумору й іронії у його творах, а також експериментального підходу до використання жанрових форм і метатекстуальних прийомів у створенні Віла-Матасом своїх героїв. Його творчість і біографію вивчали такі літературознавці, як Хуан Антоніо Масолівер Роденас [14], Франсіско Хав'єр Пазуенгос [15], Хосе Марія [16] та інші.

Так, Масолівер Роденас у своїй праці «Авангард» досліджував місце Енріке Віла-Матаса у літературному середовищі сучасної Іспанії, тему мандрів у його творчості та його відношення до народної культури; Позуело у своїй праці «Віла-Матас: метафікція як втілення метафізики» розглядав метафікцію як основний стиль творчості Віла-Матаса та його вплив на іспанську романістику, а також його роль у розвитку таких жанрів, як документальний роман, роман-автобіографія та метафікція. Результати цих та низки інших досліджень свідчать про велике значення творчості Енріке Віла-Матаса для сучасної теорії літератури, а також дають змогу краще зрозуміти стильові особливості та філософські концепції, присутні у творчості письменника.

Об'єкт дослідження: сучасна іспанська література; творчість Енріке Віла-Матаса; роман Енріке Віла-Матаса «Ось таке дивне життя».

Предмет дослідження: індивідуальний бунт як засіб самоідентифікації особистості в сучасному іспанському романі.

Мета дослідження: аналіз внутрішнього світу героя, засобів вираження індивідуального бунту та пошуку самоідентифікації в романі Енріке Віла-Матаса «Ось таке дивне життя».

Мета роботи передбачає виконання таких **завдань:**

- вивчити дискурс ідентифікації особистості в сучасній іспанській літературі;

- дослідити індивідуальний бунт як соціально-філософський концепт
- охарактеризувати складові формозмісту роману;
- визначити позицію оповідача та форми її вираження в романі;
- здійснити лексико-семантичний підхід до дослідження назви роману.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Основою стали роботи сучасних літературознавців, як-от К. Еверлі з її дослідженнями особливостей розвитку сучасного іспанського роману в роботі «Ідентичність і культурна пам'ять у сучасній іспанській художній літературі» [7], М. А. Джованні [9], Я. Позуело і М. Хосе [16] з їхніми дослідженнями романістики Енріке Віла-Матаса у роботах «Неоднозначні відносини між мистецтвом і реальністю» і «Вираження “Я” в оповіді. Хав'єр Маріас і Енріке Віла-Матас», та інші.

Для дослідження теми обрані історико-літературний, феноменологічний, лексико-семантичний методи.

Наукова новизна даної роботи визначається спробою узагальнити накопичений матеріал з обраної теми, прагненням здійснити самостійний аналіз художнього тексту за мети дослідити філософсько-соціальний концепт індивідуального бунту особистості.

Практична цінність дослідження полягає в розширенні знань про сучасну іспанську літературу та подальшій популяризації творчості автора.

Обсяг і структура роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи – 32 сторінки.

РОЗДІЛ I. ІНДИВІДУАЛЬНА СВОБОДА ОСОБИСТОСТІ ТА ФОРМИ ЇЇ ВИРАЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

1.1. Дискурс ідентифікації особистості в сучасній іспанській літературі

У дослідженні сучасної іспанської літератури звертають увагу на питання ідентифікації особистостей, які відображаються у творах. Це дозволяє краще зрозуміти культурні, соціальні та політичні фактори, що впливають на формування ідентичності іспанського суспільства. Так, у роботі Рафаеля Масіда «Міжкультурний діалог і конфлікт в іспанській літературі: від постмодернізму до глобалізації» розглядається вплив культурного контексту на ідентичність і конструкцію образу іспанської літератури [13].

Дуже суттєвим аспектом дослідження ідентичності в іспанській літературі є роль історії та культурного контексту у формуванні особистості. Втім, це стосується не лише іспанської літератури, а й інших літературних традицій.

Згадуючи роль ідентичності в сучасній іспанській літературі, не можна не зазначити місце особистості в побудові національної свідомості. Іспанська література відіграє величезну роль у формуванні національної ідентичності іспанців, їхнього наближення до своєї культурної спадщини та історії.

Ця тема розглядається доволі часто, оскільки сучасна іспанська література є своєрідною рефлексією суспільних змін і дискусій, що відбуваються в Іспанії протягом останніх десятиліть. Зокрема, зростання кількості іммігрантів спричинило появу в літературі нових тем і мотивів, пов'язаних із міграцією та зв'язком ідентичності з культурним простором. Як наслідок, у літературі з'являються нові форми репрезентації та самовираження, а також нові способи пізнання та усвідомлення себе та інших [21].

У творах таких сучасних іспанських авторів, як Альберт Санчес Піньоль, Альмудена Грандес, Маріо Варгас Льюса, Енріке Віла-Матас тощо зустрічається тема самоідентифікації, яка є однією з головних у сучасній іспанській літературі [17]. Вона зображує не тільки індивідуальний пошук свого

місця в суспільстві, але й пошук ідентичності нації, регіону, культури. Таким чином, письменники змальовують абсолютно різні шляхи самоідентифікації, які переплітаються між собою.

Наприклад, «Дочка канібала» і «Місцева божевільна» Роси Монтеро та «Ніщо» Кармен Лафоре зображують жінок, які змушені боротися з патріархальною культурою Іспанії та шукати своє місце в суспільстві [7, с. 16-30].

Хуан Гойтісоло у своїх романах «Втрачені кроки», «Особові прикмети» і «Вимоги графа дона Хуліана» відображає ідентичність Іспанії, зокрема її історію, політику та культуру. Гойтісоло пропонує альтернативні погляди на історію та національну ідентичність, а також використовує метафори та символи для відображення культурної пам'яті Іспанії [7, с. 31-45]. Хав'єр Маріас у своєму творі «Твоє обличчя завтра» пише про молодого іспанця, що, проживаючи в Лондоні, намагається знайти своє місце в чужій культурі. За допомогою своїх спостерегацьких і шпигунських здібностей він збирає різну інформацію про людей, що його оточують, з метою зрозуміти їхні поведінкові та психологічні особливості [7, с. 52-56].

Ще одним визнаним твором сучасної іспанської літератури на шпигунську тематику є роман Енріке Віла-Матаса «Ось таке дивне життя», головний герой якого відчуває відчуженість від навколишнього світу і намагається знайти себе в ньому шляхом відкидання стандартних норм і встановлення власних правил. Він відправляється в подорож власними спогадами, аби віднайти сенс своєї історії. Під час цієї подорожі довжиною в один незвичайний день він опиняється в уявній машині часу свого життя, де зустрічається з різними людьми, шпигує за незнайомцями та відвідує цікаві місця, і зрештою це допомагає йому зрозуміти свої істинні потреби та наміри.

Герой роману вчиться бути самим собою та приймати свої недоліки, що є важливим кроком у процесі самоідентифікації та формуванні власного індивідуального світогляду. Також Віла-Матас зачіпає питання інтелектуальної ідентичності. Критик Майк Грінберг пише про цей твір, що він *«занурює у світ*

письменницького життя, де фантазія і реальність злиті разом, а письменник грає зі своїми персонажами та читачем у літературні ігри» [11].

Загалом, сутність і пошуки ідентичності у всіх її проявах неодноразово постають у сьогоденному літературному дискурсі.

1.2. Індивідуальний бунт як соціально-філософський концепт: характеристика

Індивідуальний бунт є соціально-філософським концептом, який описує індивідуальну поведінку, що суперечить загальноприйнятим соціальним нормам і цінностям. Він відображає бажання індивіда знайти свій власний шлях у житті, відмовитися від усталених норм і цінностей і діяти відповідно до власної свідомості та переконань. Бунт може виступати інструментом, що допомагає змінити соціальну реальність і збільшити усвідомлення людей про те, що є можливим і що можна змінити у світі. Бунт як такий може мати різні мотивації, однак часто він виникає як реакція на невідповідність між ідеалами справедливості і реальністю.

Така поведінка, однак, може мати негативні наслідки – наприклад, призвести до конфліктів із суспільством, де відбувається бунт. Якщо його висунути на перший план у відносинах із оточуючими, це може призвести до розладу в соціальному середовищі. Орім того, бунт може виявитися неефективним або навіть безглуздим, якщо не має ясних цілей і стратегій.

Концепція індивідуального бунту має глибокі соціально-філософські корені та взаємопов'язана з поняттями соціальної справедливості й етики. Орім того, індивідуальний бунт може бути спрямований проти політичної системи, культурних норм та інших аспектів суспільства, що пригнічують індивіда. У такому випадку він слугує засобом боротьби за свободу, права й інші соціально-політичні інтереси. Таким чином розглядав бунт і філософ Марк Шелер – як спосіб протистояння негативним аспектам суспільства. Він стверджував, що бунт є одним із засобів захисту особистості та допомагає зберегти її індивідуальність [19].

У своїх творах тему індивідуального бунту висвітлювали такі автори, як Альбер Камю [5] та Ганс-Йорген Массенет. Камю в романах «Чума» та «Інопланетяни» піднімає проблему абсурдного рутинного життя та взаємозв'язку між індивідуальністю і соціальними стереотипами. Массенет у своїх творах розглядає проблему соціальної справедливості та етики у контексті війни та насильства.

Іншою важливою характеристикою концепції індивідуального бунту є його взаємозв'язок із літературою. У багатьох літературних творах головний герой або персонажі можуть бути представлені як бунтарі, що відстоюють свою індивідуальність і принципи.

Напрямок екзистенціалізму теж тісно пов'язаний із концепцією індивідуального бунту. Так, філософ Жан-Поль Сартр у своїй праці «Екзистенціалізм – це гуманізм» характеризує бунт як важливий елемент екзистенціалістської філософії [18]. Сартр підкреслює, що людина повинна ставити своє існування на перше місце і відмовлятися від будь-яких зовнішніх впливів, що пригнічують її свободу. Бунт є способом виходу з цього пригнічення та зневіри у своїх можливостях.

Також варто зазначити внесок Фрідріха Ніцше в розуміння індивідуального бунту як соціально-філософської концепції. Він наголошував на важливості саморозвитку та визначення власної життєвої позиції, що може бути досягнуто шляхом відмови від загальноприйнятих норм і цінностей та зосередженні на власному індивідуальному досвіді й інтуїції [2].

У контексті роману «Ось таке дивне життя» індивідуальний бунт виступає одним із ключових аспектів твору. Оповідач відмовляється від прийнятих соціальних норм і цінностей, що дозволяє йому бути вірним собі та своїм переконанням і відмовитися від стереотипних уявлень про себе та світ навколо.

Індивідуальний бунт у романі представлений як шлях до особистої свободи та самовизначення. Бунт дозволяє героєві роману покласти край рутинному та нудному життю і розпочати нове, яке дійсно відповідатиме його

особистим прагненням. Він вирішує відкрито протистояти канонам звичайного сімейного життя, де в нього є все для щасливого та спокійного існування.

Окрім цього, головний герой Віла-Матаса оголошує бунт упередженням, що письменникові потрібно обов'язково весь час вигадувати чи творити. Головний герой Енріке Віла-Матаса доводить усім читачам, що гарний роман може бути – і зазвичай є – результатом спостереження, підглядання за натовпом, що нас оточує. З цієї причини обидва види діяльності так тісно пов'язані.

Цим твором Віла-Матас демістифікує геніальність романіста, бо насправді головний герой виявляється бунтарем лише у своїй власній голові – і то далеко не завжди. Скоріше це людина, яка уявляє, що вона от-от зробить «рішучий крок» – і все зміниться. Усе, можливо, й зміниться, тільки цього кроку людина так ніколи й не зробить. Вона тихо сидітиме і уявлятиме, і їй цього буде цілком достатньо. Тому що загалом вона не бажає нічого змінювати – просто іноді так приємно уявляти інакше життя.

1.3. Місце романістики Енріке Віла-Матаса в літературі Іспанії другої половини ХХ ст.

Іспанія другої половини ХХ ст. стала часом великих змін у соціально-політичній і культурній сферах. Значну частину цього періоду становив диктаторський режим Франсіско Франко, який тривав із 1939 по 1975 рік і характеризувався суворою внутрішньою політикою, обмеженнями на свободу слова та репресіями проти політичних опонентів.

У 1978 році була ухвалена нова конституція, що гарантувала свободу слова та права людини. Це стало можливим завдяки історичній події, відомій як перехід. Перехід був процесом, під час якого демократичні сили здобули перемогу над диктатурою, внаслідок чого в державі змінилися політичні, соціальні та культурні умови [17].

Помітні зміни позначили також і літературу Іспанії другої половини ХХ ст. Після падіння режиму Франко літературній сцені дозволялося більше свободи, що дало змогу письменникам вільніше висловлювати свої ідеї та думки.

Література тогочасного періоду відображала складність суспільних трансформацій, які відбувалися в країні.

Енріке Віла-Матас з'явився на літературній сцені Іспанії на початку 1980-х років. Як і його сучасники, після десятиліть диктаторських обмежень і цензури він нарешті мав свободу у висловлюваннях. Віла-Матас продовжував традиції експериментальної літератури, яку заклав літературний та культурний рух "la Movida", що виник наприкінці 1970-х років в Мадриді та Барселоні.

Цей рух характеризувався експериментальністю та звільненням від стандартних літературних форм. Він розширював межі літератури та ставив перед нею нові виклики [14].

Енріке Віла-Матас відноситься до покоління письменників-постмодерністів, які змінили звичні форми літератури, замінивши лінійний хронотоп у нівелюючих романах на мозаїку з різних персонажів, епізодів і культурних кодів. Твори автора підкреслюють нестійкість і необов'язковість жанрових і оповідних рамок, а також відображають процеси глобалізації, фрагментації та розколу у світовому суспільстві.

До того ж, Віла-Матас часто грає з ідеями авторства та ідентичності, що є типовими ознаками постмодернізму. Одним із найвідоміших творів письменника є «Скорочена історія літератури потрясінь», що вийшла в 1985 році, ставши своєрідним маніфестом іспанської постмодерністської літератури.

Творчість автора має також багато спільних рис із літературним напрямком «нового роману». Оскільки його твори відрізнялися від традиційної іспанської прози, яка ґрунтувалася на реалізмі та соціальній тематиці, він із задоволенням деконструював ці жанри, створюючи нові, оригінальні текстуальні форми [21].

У своїх творах Енріке Віла-Матас поєднує елементи метатексту та парадоксів, досліджуючи теми смерті, забуття, творчості та самоідентифікації. Його романи часто містять культурні й історичні алюзії, що свідчать про його широкий кругозір. У контексті іспанської літератури Віла-Матаса часто

порівнюють із Хорхе Луїсом Борхесом і Хуаном Хосе Мільєром, які також відомі своєю метатекстовістю й експериментами з жанром [11].

Письменник ставав неодноразовим лауреатом літературних премій:

- трилогія «Бартелбі і компанія» (2000) отримала Премію міста Барселони, Премію за найкращу іноземну книжку і Премію імені Фернандо Агірре;
- роман «Страда Монтано» (2002), став лауреатом Премії Герральде за роман, Іспанської національної премії критика, Премії кола критиків Чилі, Премії Медічі за найкращий іноземний роман і Міжнародної літературної премії Флаяно;
- «Доктор Пасавенто» (2005) був нагороджений премією Іспанської королівської академії за найкращий роман року та Міжнародною літературною премією Монделло [14].

У 2006 році автор також був удостоєний кавалера ордена Почесного легіону Франції на знак визнання його роботи в цілому.

У низці інтерв'ю Енріке Віла-Матас характеризує себе як послідовника традиції таких великих модерністських авторів, як Шарль Бодлер, Герман Мелвілл, Джеймс Джойс, Марсель Пруст, Франц Кафка, Хорхе Луїс Борхес, Італо Кальвіно та інші. Як і вони, Віла-Матас використовує свою творчість задля дослідження єдності, яка лежить в основі всієї безлічі форм і проявів сучасного людського існування, і пошуків сутності і значення реальності, що нас оточує, а також свого місця в ній [24, с. 15].

Твори Енріке Віла-Матаса стали значимим елементом у розвитку метафікції. У багатьох випадках метафікційний компонент за своєю природою передбачає розмивання кордонів між реальним і удаваним. Деконструкцію фікції (що веде до метафікції) можна розглядати як один із трьох фундаментальних прийомів функціонування романістики Віла-Матаса. Константою в численних критичних рефлексіях, породжених автором, є розгляд тісного взаємозв'язку між літературним і нелітературним як однієї з найбільш визначальних рис його прози. Зосередившись лише на текстах, які можна вважати романами у найбільш

широкому розумінні цього терміну, і залишивши осторонь його перші проби пера, можна стверджувати, що метафікція проходить через усю творчість Енріке Віла-Матаса.

Творчий доробок Віла-Матаса підкреслює важливість інновацій та експериментів у літературі, що дозволяють розвиватися та відображати нові реалії в суспільстві. Так, автор як фігура у творі стає привілейованим інструментом, який дає змогу зрозуміти дух епохи та знайти його найглибше значення. Таким чином, мета літератури полягає в тому, щоб дістатися туди, куди не можуть сягнути ні філософія, ні наука, обтяжені своїм раціоналізмом і методологічною строгістю та своїм прагненням до вичерпного пояснення.

Висновки до I розділу

Особливе місце в культурному доробку людства займає іспанська художня література. Її специфіка може бути зрозуміла у всій своїй глибині та самобутності лише при уважному розгляді соціокультурних і культурно-мистецьких процесів, що відбувалися не тільки в Іспанії, а й у решті країн Західної Європи.

У контексті сучасної іспанської літератури було розглянуто деякі форми вираження індивідуальної свободи. Автори, розглянуті в розділі, використовують різноманітні прийоми та засоби задля передачі свого ставлення до свободи та її ролі в житті людини, як-от: використання епізодів із реального життя, фантастичних елементів, включення автобіографічних деталей тощо.

Через те, що для іспанської культури завжди було більш характерне мислення в образах, аніж мислення в поняттях, філософську функцію брала на себе культура Іспанії, у зв'язку з чим можна говорити про свого роду позиційне заміщення філософії літературою.

Відомий іспанський письменник Енріке Віла-Матас, чії твори характеризуються нетиповістю та оригінальністю, вміє писати не тільки в незвичайному, експериментальному стилі, але й досліджувати такі теми, як індивідуальна свобода та самоідентифікація, які не є звичними для більшості

сучасних письменників. Саме тому свою творчість він будує, спираючись не так на власне філософські авторитети, як на художнє, творче осмислення світу, яке є набагато ближчим за раціональний вимір.

Таким чином, основна проблема, яку протягом кількох століть піднімали у своїй творчості іспанські письменники та мислителі, пов'язана зі зображенням художнього світу та людини, що є одночасно суб'єктом і об'єктом культури.

Цей підхід стає основою для народження нової людини, нового світогляду, який сягає епохи у другій половині ХХ ст., а прагнення людини до свободи від обмежень є свідченням соціального та культурного переосмислення.

РОЗДІЛ II. ХУДОЖНІ ЗАСОБИ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ В РОМАНІ «ОТАКЕ ДИВНЕ ЖИТТЯ»

2.1. Формозміст твору: характеристика складових романного жанру

Роман як літературний жанр має складну структуру, що включає в себе плеяду елементів. У своїй книзі «Аспекти роману» Е. М. Форстер досліджує структуру роману більш детально і розглядає кожну зі складових окремо.

Зокрема, Форстер зазначає, що сюжет роману – це *«напружена послідовність подій»*, яка становить основу твору та забезпечує його динаміку. Персонажі роману для Форстера – це *«ті, хто живе у творі»*, тобто герої, які діють і своїми діями рухають сюжет. Настрій роману визначається великою мірою стилем та образами, які використовує автор, що створюють певний емоційний фон для твору. Тема роману – це *«загальна ідея»*, яка витікає з його подій і персонажів і може бути викладена як явно, так і приховано. Стиль роману визначається способом написання, мовою, ритмом, метафорами й іншими літературними засобами, які використовує автор [1].

Усі складові елементи роману взаємодіють між собою, утворюючи цілісний твір, який відображає різні аспекти життя та досліджує складні проблеми людської душі та суспільства в цілому.

Роман є найновішим з усіх класичних літературних жанрів. Це, безсумнівно, найпопулярніший літературний жанр сьогодні, на який припадає, ймовірно, понад 80% літературного виробництва і споживання.

Згадуючи характеристики роману, з них можна виділити такі основні [8]:

- Роман створює власний наративний світ: він представляє уявну реальність, яка не обов'язково збігається з дійсністю. Цей світ створюється письменником і повинен бути правдоподібним, тобто утворювати видимість правди. Навіть у романах, де події відбуваються у вигаданих, казкових або навіть абсурдних світах, місце дії повинно зберігати внутрішню узгодженість;

- Кожен роман є вигадкою: це продукт індивідуальної творчості письменника, який живить свою фантазію реальністю, що його оточує, але представляє речі не такими, якими вони є, а такими, якими він хоче їх бачити;
- Роман протиставляється історії: історія вимагає, щоб записані факти були реальними і перевіреними, тоді як у романі ми знаємо, що це лиш відображення фактів;
- Роман за своєю суттю конотативний: слова і ситуації інтерпретуються не згідно їхнього реального значення, а згідно переносного (або прихованих значень між рядками, які читач повинен розгадати);
- У романі одночасно розгортається кілька історій: як і в реальному житті, події, з яких складається роман, не відбуваються ізольовано, а інтегровані в єдине ціле. Персонажі всередині загальної історії розповідають, у свою чергу, свої власні історії;
- У романі багато персонажів: якщо в оповіданні є лише один протагоніст і один антагоніст, то в романі можна знайти по кілька таких персонажів, а також велику кількість другорядних персонажів, із різним ступенем важливості.
- Роман характеризує своїх протагоністів і антагоністів фізично і психологічно, а в деяких випадках і так, і так, аби зробити більший акцент на ідеях, які автор хоче донести до читача;
- Роман поєднує розповідь з описом і діалогом.

У кожному наративі виділяють такі елементи: дія, час, простір, персонажі й оповідач. Під дією мається на увазі історія, яка розгортається перед читацькими при прочитанні роману. Дія зазвичай має таку класичну структуру:

1. Експозиція: це представлення персонажів, а також опис місця і часу, в якому відбуватиметься дія;
2. Зав'язка: дія або конфлікт, викладений у сюжеті, починає розвиватися. У романі зазвичай є головний конфлікт та інші другорядні;
3. Розв'язка: це розв'язка конфлікту і кінець викладених подій. Кінцівка може бути щасливою, нейтральною, нещасливою або навіть відкритою.

Час у романі — це тривалість дії; подія може тривати в оповіді так само довго, як і в реальному житті, або бути стисло викладеною на кількох сторінках (або, навпаки, мінімальна подія може розгортатися на кількох сторінках). Варто розрізняти дві різні концепції наративного часу:

- зовнішній час: це загальний проміжок часу, протягом якого відбуваються всі події, про які розповідається;
- внутрішній час: це реальний час, зайнятий конкретними подіями.

Зовнішній і внутрішній час можуть збігатися, якщо розповідається про всі події, що відбуваються протягом періоду часу, охопленого наративом, хоча логічно, що будуть деякі часові пропуски. Але внутрішній час може подовжуватися або скорочуватися по відношенню до зовнішнього. Дія може охоплювати двадцять років, але найважливіші події будуть сконцентровані у двох-трьох моментах, які в сумі можуть становити лише кілька тижнів, або навіть кілька годин. І навпаки, кілька годин реального часу дають поштовх для розвитку наративу, який охоплює все життя. В оповіданнях психологічного змісту внутрішній час розтягується або стискається, оскільки багато подій, про які розповідається, відбуваються не в реальності, а у свідомості персонажів.

Час або тривалість подій у романі не обов'язково повинні розгортатися лінійно чи впорядковано. Такий прийом зміни логічного чи лінійного порядку оповіді називається анахронічною темпоралізацією. Відповідно до хронологічного розвитку, можна виокремити такі структури:

- лінійна хронологічна оповідь: події розгортаються в тому ж порядку, в якому вони відбуваються;
- аналепсис або ретроспекція (flash-back): складається з кроку назад у часі розповіді;
- пролепсис або антиципація (flash-forward): стрибок вперед або передбачення того, що станеться в історії;
- паралельна або контрапунктна оповідь: дві або більше історій, що відповідають різним часовим проміжкам або різним персонажам, і розвиваються одночасно чи по чергово.

Події також можуть розгортатися у зворотному порядку чи в хаотичному порядку, зазвичай слідуючи за спогадами персонажа.

Простір — це місце, де відбувається дія роману і де перебувають його персонажі. Це може бути одне місце або декілька, зовнішній або внутрішній, сільський або міський простір, реальний, символічний або уявний, більш або менш натхненний реальністю.

Хронотоп — час і місце або місця, де відбуваються події. І те, і інше може бути реальним або уявним, з усіма можливими комбінаціями: час і місце цілком реальні і реалістичні; реальні, але представлені в абсурдному вигляді; абсолютно казкові; уявні, але чітко впізнавані в реальності і т.д.

Персонажі — це реальні або вигадані люди, створені автором, щоб через них висловити свої ідеї. Вони виконують дії, про які розповідає оповідач. Персонажі є фундаментальним елементом оповіді, основною ниткою подій. За ступенем участі в оповіді вони поділяються на головних, другорядних і допоміжних персонажів.

Що стосується оповідача, то ми часто думаємо, що це та сама особа, що й автор. Але насправді, щоб розповісти читачеві про те, що відбувається в романі, письменник використовує голос оповідача. В одному і тому ж наративі можуть бути різні типи оповідачів, тобто різні голоси, які розповідають про події від першої, другої або третьої особи, подаючи різні точки зору.

Важливо зазначити, що багато романів мають велике історичне значення, відображаючи важливі події та процеси в розвитку суспільства. Такі твори можуть бути використані як джерело інформації для досліджень у галузі історії, культури та соціології [1].

Композиція у творі «Ось таке дивне життя» відзначається своєю несподіваністю та нетиповістю. Дії героя не обов'язково пов'язані між собою, а взаємодіють у площині підтексту. Автор використовує, зокрема, фрагментарний стиль, де кожен розділ складається з коротких абзаців, що часто набувають форми асоціативного потоку свідомості або спогадів. Це дає можливість читачеві побачити декілька точок зору та переходів між різними моментами життя героя.

Така композиція надає текстові особливої глибини, що дозволяє читацькій аудиторії самостійно інтерпретувати твір і бачити в ньому різні сенси.

Авторське письмо Енріке Віла-Матаса є комплексним і багатограним. За словами іспанського критика Ігнасіо Ечеваррії, стиль письменника скрупульозний і точний, але також має відтінок гумору і самосвідомості [4]. Ще одним провідним елементом у творі є метатекстуальність, що створює зв'язок між текстом і читачем, зайвий раз нагадуючи, що ми читаємо роман.

«Тоді я також був дивним пасажиром, одним із тих письменників, про яких згадував раніше – людей, які в процесі написання історій виходять на вулицю або сідають у потяг, аби підглянути за іншими» [22, с. 42]. У цих словах автор зізнається, що його твори ґрунтуються на спостереженні за іншими людьми. До того ж, він описує власну поведінку як письменника і заявляє, що сам є одним із тих, про кого пише. Таким чином, у своєму творі він утворює метафікційний шар.

Виходячи з цього, важливо згадати також і про автобіографічні мотиви у романі. Оповідач має багато спільного з автором. Межі між персонажем і автором розмиті – більше того, він любить із ними гратися, й іноді не зовсім зрозуміло, де закінчується персонаж і починається автор; чи то персонаж оживає за межами книги, чи то автор стає фікційним суб'єктом.

Враження того, ніби автор розповідає про самого себе, складається через те, що головний герой, як і сам Віла-Матас, є письменником. Незалежно від того, так це насправді чи ні, головний герой роману проводить цікаву рефлексію про звичку письменників підглядати, жититися досвідом інших, дізнаватися щось про їхнє життя і надихатися цим у своєму письмі: *«Всі ми, оповідачі, є шпигунами, мандрівниками. Життя надто коротке, щоб встигнути прожити все; деякі враження треба красти в інших»* [22, с. 22].

Як і сам автор, головний герой Енріке Віла-Матаса веде автофікційну оповідь, інкорпорує автобіографічні епізоди у свою роботу, що робить роман певним чином часопросторово нелінійним. По-перше, оповідь переривається на згадці з першим контактом героя зі шпигуном Гремом Гріном, а по-друге, на

переживанні його дитячих спогадів і шпигунстві за Далі, його захваті від першої самостійної спроби шпигувати.

У книжці автор використовує власні згадки та рефлексії для висловлення своїх думок про творчість, літературу та життя загалом. Енріке Віла-Матас, таким чином, розглядає не тільки свої власні твори, а й творчість інших письменників: *«Я почав нагадувати собі оповідача роману “Прощання з Берліном”, який так зворушив мене в дні моєї ранньої юності, і врешті-решт, сам того не бажаючи, перетворився на пасивну і прискіпливу камеру»* [22, с. 33]. У своєму романі автор використовує величезну кількість стилістичних засобів: приміром, у цій цитаті він вживає метафору «стати камерою», що описує внутрішню зміну, яка перетворює головного героя на спостерігача. Через епітети він також надає характеристику пасивності та прискіпливості.

Найбільш інтригуючий елемент роману – це його гумористичний характер. Віла-Матас неодноразово використовує гумор, аби показати абсурдність реальності. Гумор є засобом зменшення напруги та створення певної дистанції між читачем і героєм, що дозволяє сприймати ситуації більш об'єктивно.

Розглянемо цитату з тексту: *«Але що можна сказати про смерть роману? Чи сказав би роман останнє слово перед тим, як піти з життя? Я уявляв, як бідлашній роман говорить, як той актор у вестерні Ніколаса Рея, який, ідучи на смерть, промовив такі останні слова: “Яке значення мають мої слова, якщо я лише персонаж другого плану?” [...] Мені було смішно уявити таку назву для моєї конференції в Сорії: “Роман, сприйнятий як акторка другого плану”»* [22, с. 142].

По-перше, автор порівнює тут «моральну смерть» жанру роману з фізичною смертю людини. По-друге, гумор можна вбачити через порівняння роману з акторкою другого плану. Актори другого плану зазвичай не отримують стільки ж уваги, скільки головні герої, тому таке порівняння може здатися доволі кумедним.

По-третє, гумор вбачається в тому, як автор посилається на епізод зі старого вестерну, аби проілюструвати свою думку про роман як жанр. Той факт, що він згадує застарілий фільм, може викликати у читачів посмішку або здивування. По-четверте, гумор знаходимо і в назві конференції «Роман як акторка другого плану». Роман зазвичай вважається серйозним жанром, тож таке порівняння виглядає досить комічно.

У центрі оповідної інтриги твору знаходиться сентиментальний, емоційний конфлікт, який головний герой намагається остаточно вирішити: обрати між дружиною Карміною, прикладом вірної матері та жінки, і її сестрою Росітою. Він знає, що Росіта буде присутня на конференції, тож підготовка до неї перетворюється на гру натяків, роздумів, історій із подвійним змістом.

Роман Енріке Віла-Матаса є складним твором, який об'єднує в собі різні жанри, серед яких – постмодерністський роман, автобіографічний роман, фантастичний роман та есеїстичний роман. Автор використовує фрагментарну структуру та численні літературні та культурні алюзії, аби розповісти про життя та літературну кар'єру свого головного героя. Такі художні засоби, як іронія, сарказм, алегорія та метафори допомагають досягти більшої експресивності й ефектності оповіді. Твір викликає особливий інтерес через блискучий стиль, чудовий гумор і дотепність оповідача.

2.2. Позиція оповідача та форми її вираження в романі

Кожен, хто знайомиться з творчістю Енріке Віла-Матаса, в якийсь момент відчуває своєрідне запаморочення. Кожна з його книжок – це дослідження світовідчуття через письменство, яке сприймається як незвичайна та підозріла територія. Якщо на початку, відкриваючи перші сторінки, нам здається, що ми крокуємо впізнаваними регіонами, то дуже скоро ми починаємо сумніватися, куди направитися, аби продовжити наш шлях.

У своєму романі Енріке Віла-Матас веде оповідь від першої особи однини. Наративний голос належить героєві, який в інтроспективному стилі переповідає своє життя та життєвий досвід. Завдяки такому формату Віла-Матас

створює ілюзію присутності, переносячи читача в місце та час, де відбуваються події, що описуються: *«Почнемо з того, що, коли я шпигував за Далі, я був підлітком і, на відміну від Гріна, діяв не з власної ініціативи»* [22, с. 34].

Окрім того, герой іноді звертається до читача, намагаючись передати свої думки та почуття, що створює ілюзію розмови з друзями. Таким чином, автор досягає мети передачі не тільки подій, але й глибинного відчуття самотності героя.

Роман «Ось таке дивне життя» – це історія про проблему, яку ставить перед письменником естетична конвенційність, що обмежує його виразність. Виходячи з переконання, що життя – це *«безперервне плетиво»*, автор розуміє, що роман повинен віддзеркалювати це плетиво, стаючи *«гобеленом, зітканим із багатьох напрямків: фікціональний, документальний, автобіографічний, есеїстичний, історичний, епістолярний... Романи змішують оповідь із досвідом, спогадами про прочитане з реальністю, перенесеною в текст»* [11].

Енріке Віла-Матас обирає автобіографічний наратив як оповідну перспективу свого твору, адже він є найдієвішим способом пошуку ненавмисно прихованого від самого себе виміру. Це можливість відкинути всі рамки, що так заважали на шляху до декодування замаскованого внутрішнього «Я».

Саме тому авторська позиція посиляється на літературний міф про нескінченне письмо – письмо заради письма, яке нав'язливо та безповоротно продовжується протягом усього життя письменника. Як зазначає сам автор в одному з інтерв'ю, він сприймає власне письмо як *«подорож без повернення [...], подорож до світанку»* [5].

Сюжетний мотив подорожі без повернення, прямолінійної одиссеї без прибуття до Ітаки, шляху, що трансформує людину, є одним із ключових концепцій естетики Віла-Матаса. Саме це нав'язливе знову і знову, повернення до однієї і тієї самої теми, постійне віддалення і наближення до неї, ніби блукання лабіринтом, з якого не вдається знайти вихід, надає творові «Ось таке дивне життя» більшого сенсу і цінності, якщо розглядати його як єдине ціле.

По суті, роман «Ось таке дивне життя» відтворює один день із життя письменника, змішуючи події його щоденного життя з переживаннями, теоретично прожитими головним героєм, які ілюструють тему шпигунства, котру він має намір освітлити у своїй вечірній лекції. Отримуємо шахерезадоподібну мозаїку з історій, кожна з яких обертається навколо тем шпигунства або вуайєризму та які за своєю природою дуже різноманітні: смішні, трагічні, сюрреалістичні.

Анекдоти зробили життя головного героя роману Віла-Матаса кумеднішим, а шпигунство змусило його пережити найзахопливіші моменти свого сумного існування разом із Гремом Грінном, Далі, дідусем, який відмовився піти на пенсію та іншими. У тексті він завжди виступає в ролі свідка життя інших людей.

Найцікавіше спостерігати за змінами позиції оповідача щодо його любовних стосунків. Головний герой намагається зробити все заради завоювання жінки, до котрої в нього палка пристрасть. Хоча чи справді героєві це треба, він намагається зрозуміти у процесі переосмислення свого життя і дивних історій і людей, що траплялися на його шляху. Він збирає хроніки свого життєвого сюжету маленькими частинками, аби зрештою зрозуміти, чого ж він прагне насправді.

Таким чином, автор вирішує відправитись у безкінечне розслідування суті свого дивного життя. А зробити це можливо лише пишучи та шпигуючи – бо, як він зазначає, абсолютно всіх письменників, як і багатьох читачів, можна назвати шпигунами. Письменники спостерігають за людьми в пошуках натхнення для письма, а читачі спостерігають за письменниками – за їхнім стилем, темами їхніх творів тощо. Так, наприклад, Сірано можна вважати закоханим письменником і шпигуном, який пильнує за всіма, кого зустрічає, і знаходить у цьому для себе задоволення.

Але відрізняє авторів те, що вони не просто шпигуни. Це творці з нескінченною фантазією, що мають таку чарівну силу, яку не розділяє більше ніхто. І саме це доводить їх до істини, яку ховає в собі реальний світ.

Подібну думку автора можна простежити в наступних словах: *«Я вирішив, що з цього моменту моя трилогія і моя абсурдна зацикленість на реальному залишаться в минулому. Зрештою, хіба я давно не підозрював, що за будь-яким реальним образом завжди стоїть інший, той, що більш вірний реальності, а під ним – ще один, ще більш вірний, і так до нескінченності, доки не дійдеш до суцільно таємничого, якого ще ніхто до тебе не бачив і якого не помітив би навіть найкращий шпигун усіх часів і народів?»* [22, с. 118].

Таким чином, найбільше, чого досягає головний герой за цей катартичний день, – це зміна свого стилю письма, вихід зі своєї гіперреалістичної літературної саги, з історій, які виникають зі щоденних спостережень за людьми на його вулиці, і «вхід» у світ уяви. А його автобіографічний наратив допомагає йому в цьому, несучи в собі певний елемент самоіронії та саморефлексії.

2.3. Тлумачення назви роману: лексико-семантичний підхід

Назва роману Енріке Віла-Матаса «Ось таке дивне життя» приховує в собі ідею, яка розкривається в ході сюжету, що життя творців – таке саме посереднє, або навіть більш посереднє за будь-чیه інше, адже творець-письменник живе чужим досвідом.

Загалом можна сказати, що твір має доволі цікаву та загадкову назву, яка привертає увагу читача та інтригує його ще до того, як він відкриє книжку на перших її сторінках. З лексико-семантичного позиції назву роману розглядаємо як фразу, що складається зі слів, напряму пов'язаних із тематикою роману. Адже життя оповідача насправді є дивним, і він це усвідомлює – можливо, не одразу, а після детального аналізу своїх життєвих подій, що стає неодмінною сходинкою на шляху до його самоідентифікації. Головний герой проводить багато часу у фантазіях і гіпотетичних роздумах, шпигує за своїми сусідами у пошуках матеріалу для натхнення задля написання своїх романів, що і виявляється його нестандартним способом життя.

Тема романіста-розвідника яскраво освітлена в романі «Ось таке дивне життя», де оповідач, що паразитує на життях інших, готується до конференції,

де він розповість про свій досвід як експерта в складному та вишуканому мистецтві шпигунства на вулиці Дурбан у районі Грасія [9].

По суті, головний герой проводить час, шпигуючи за своїми сусідами в підзорну трубу, аби втілити ці образи у свою трилогію про жалюгідне життя людей на його вулиці. Його шпигунське покликання нібито передалося йому генетично від його діда, «шпигуна» з оптики. У пошуках натхнення, результати його шпигунської діяльності стають темою конференції, зосередженої на серії нагальних проблем, як-от:

- зв'язок між реальністю і літературою;
- палка пристрасть і вічне кохання;
- письменництво та шпигунство.

Остання дилема стає центральною точкою дивного способу життя оповідача. Стан шпигуна властивий стану письменника, що встановлює зв'язки між літературою та шпигунством: *«...Не кажучи вже про авторів, які за написанням своїх романів відкладають усі справи та виходять на вулицю підглядати за життям інших людей, що значною мірою пояснює, чому автобуси та метро у великих містах іноді бувають наповнені ексцентричними пасажирами: письменниками, які в пошуках матеріалу з перших уст для свого оповідання присвячують себе таємному прослуховуванню розмов мандрівників»* [22, с. 22].

Більше того, у романі піднімається питання того, чи варто продовжувати писати про реальний світ, дотримуючись абсолютної точності, чи краще окреслювати вигадані рамки історії, що коливаються десь поміж фантазією і сліпим відтворенням реальності.

У цьому сенсі твір переймає на себе хвилювання й одержимості головного героя, показуючи, що справжні пригоди – це пригоди уяви, незвичайне й абсурдне. Це підтверджує й Хуан Антоніо Мансолівер Роденас у своїй рецензії на роман: *«Ось таке дивне життя»* – чітко визначена історія. Світ, який описує [автор], абсурдний і галюцинаційний, але в ньому присутній світлий спокій людини, яка записує події через багато років під столітньою шовковицею у

своєму родинному будинку в Премії, поруч із дітьми та вірною дружиною, що не заважає йому думати про нову коханку. Віла-Матас дедалі глибше занурюється в цей персоналізм абсурду, збагачений тут сценами вибухової веселості, шокуючими реченнями, сміливим і творчим інтелектом, інтеграцією літератури як досвіду і пригоди, а також дивним і тонким відчуттям смутку» [14].

Отже, назва роману «Ось таке дивне життя» вказує на те, що життя оповідача має настільки багато відтінків слова «дивне», що їхнє інтерпретування може бути безкінечним.

Сам роман – це вираження фальшивих саспенсів, фальшива любовна трагедія і фальшива хроніка звичаїв. Дивний спосіб життя ховає в собі змогу відкрити завісу брехні, замаскованої в реальності та правді.

Висновки до II розділу

Сучасна іспанська література характеризується особливою унікальністю, слугує детальним виявленням мистецтва та культури Іспанії, а також – своєрідним поштовхом для розвитку молодих талановитих митців.

Роман «Ось таке дивне життя» Енріке Віла-Матаса є відмінним прикладом того, як іспанські автори використовують різні художні засоби для того, щоб зобразити пошуки ідентичності героя та його індивідуальний бунт.

У загальному контексті, цей твір є складним і багат шаровим. Із художньої точки зору, він містить у собі наративний план, що поєднує різні стилі та жанри, іронію, сарказм, метатекстуальність, елементи автобіографії, метафори, алегорії, що надає можливість читацькій аудиторії краще зрозуміти внутрішній світ оповідача.

Тим самим естетична пропозиція Енріке Віла-Матаса викликає в читача розпач, дискомфорт і неприйняття, оскільки це нетипова й унікальна для літератури концепція, що не має нічого спільного з підходами традиційних романів. Можна підсумувати, що досліджений твір складається з двох ключових моментів: фази, яку ми називаємо фундаментом, і життєвих настанов, котрі автор інкорпорує у свої твори, змінюючи літературний канон. Самовираження, тим

самим, формується за рахунок індивідуальних вставок, реплік, інтертексту, що робить роман унікальним.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає можливість зробити деякі висновки про індивідуальну свободу особистості та її вираження в літературі. У процесі написання роботи було виявлено, що в сучасній іспанській літературі ідентифікація особистості є дискурсом, який займає центральне місце в багатьох творах, а індивідуальний бунт є одним зі засобів самоідентифікації особистості.

Прикладом такого твору послужив роман «Ось таке дивне життя» Енріке Віла-Матаса. Цей автор є одним із яскравих представників іспанської літератури другої половини ХХ ст.

У першому розділі курсової роботи було досліджено загальний дискурс ідентифікації особистості в сучасній іспанській літературі, окреслено індивідуальний бунт як соціально-філософський концепт і визначено місце романістики Енріке Віла-Матаса в літературі Іспанії.

У другому розділі було проаналізовано художні засоби самоідентифікації в романі, зокрема формозміст твору, позицію оповідача та форми її вираження, а також витлумачено назву роману з лексико-семантичної позиції. Було відзначено, що, використовуючи характерні для романного жанру форми та маючи на меті демонстрацію глибини тематики свого твору, автор вдається до частого застосування художніх засобів, серед яких – метафори, сарказм, іронія, гумор та інші.

У ході дослідження було встановлено, що самоідентифікація головного героя роману здійснюється за допомогою індивідуального бунту, який дозволяє йому знайти власний шлях у житті.

У цьому ключі протягом двох розділів розглядалося, як саме ідентичність та естетичне відображення подій окреслені у творчості Енріке Віла-Матаса на базі белетризації й автофікції – викладення правди у формі вигадки. Концепція автофікції дозволяє Віла-Матасу створити своє наративне альтер-его, моделювати власний характер і власну біографію перед особою читача – а також для створення нового, справжнього себе. В оповідній структурі автора механізм

«Я» дуже складний, а події розвиваються хаотично з метою зробити наратив плутаним і ввести читача в оману.

У роботі продемонстровано, як у творчості Енріке Віла-Матаса тонко зближуються критичні аспекти самовираження та структура роману. Було проаналізовано суміш зображених структурно-оповідних шарів і процес творчості, завдяки якому література живиться сама собою та для себе.

Також було проведено дослідження особливостей творчості автора, і художній доробок Віла-Матаса був прирівняний до творчості багатьох інших письменників сучасної іспанської літератури, з якими автор підтримує живу міжтекстову комунікацію (інтертекстуальні зв'язки, філософські відступи), що в кінцевому підсумку формує літературну специфіку роману «Ось таке дивне життя».

Загалом, роман Віла-Матаса пропонується нам як гігантський палімпсест, що містить негласний дозвіл на його інтертекстуальне прочитання. Що найголовніше, було доведено, як згаданий текст, що функціонує як дзеркало, трансформує й переносить із ніг на голову інші написані тексти, традиційні історії, шаблонні стилі.

Основні теоретичні та практичні питання, розглянуті у курсовій роботі, відзначаються своєю цінністю для досліджень у галузі літературознавства та соціології. Осмислення індивідуальної свободи та самоідентифікації в літературі допомагають краще зрозуміти соціально-культурні процеси, що відбуваються в сучасному світі.

Остаточні висновки, які можна зробити на основі дослідження роману «Ось таке дивне життя» Енріке Віла-Матаса полягають у тому, що індивідуальний бунт є способом самоідентифікації, який відображає внутрішні прагнення та потреби людини. Це показує, що необхідно не боятися пізнавати себе, рефлексувати над власними бажаннями, а також висловлювати свої думки та переконання, адже саме це допомагає стати унікальною особистістю та написати свою власну історію – і неважливо, на аркуші паперу чи наяву.

RESUMEN

El trabajo es dedicado a la investigación de la rebelión individual como medio de autoidentificación en la novela «Extraña forma de vida» del escritor catalán Enrique Vila-Matas.

La importancia de este tema se debe, por un lado, a la necesidad de estudiar el estado de la literatura española contemporánea; y, por otro, por el interés de utilizar el concepto de rebelión individual en la literatura española contemporánea. La obra de Enrique Vila-Matas está marcada por un gran nivel de contenido filosófico y complejidad de estructura. El escritor experimenta con técnicas estilísticas, creando novelas que provocan en el lector una profunda reflexión. El estudio de sus obras ha permitido ampliar la información sobre el concepto de la escritura de una novela y ha puesto de relieve los rasgos característicos de la obra del autor.

El primer capítulo ha examinado el discurso general de la autoidentificación en la literatura española contemporánea, ha esbozado la rebelión individual como concepto socio-filosófico y ha determinado el lugar de la novela de Enrique Vila-Matas en la literatura de España.

El segundo capítulo ha analizado los medios artísticos de la autoidentificación en la novela, en particular la forma de la obra, la posición del narrador y las formas de su expresión, e ha interpretado el título de la novela desde el punto de vista léxico y semántico.

ЛІТЕРАТУРА

1. Форстер, Е. М. Аспекти роману / пер. з англ. О. Стефанишина. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2016. С. 21-28.
2. Anderson R. Friedrich Nietzsche. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* / Zalta E. N. (ed.). URL: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2022/entries/nietzsche/>.
3. Camus A. *The Stranger*. New York City : Knopf Doubleday Publishing Group, 1989. 123 p.
4. Echevarría I. *El Periódico de Catalunya*. 5 de junio de 2004, p. 52.
5. Encuentro digital con Enrique Vila-Matas. *El Mundo* : sitio web. URL: <http://www.el-mundo.es/encuentros/invitados/2002/12/568/> (дата звернення: 03.04.2023).
6. Enrique Vila-Matas: «Mi obra es un tapiz que se dispara en varias direcciones». *La voz de Galicia* : sitio web. URL: https://www.lavozdegalicia.es/noticia/cultura/2014/03/09/obra-tapiz-dispara-varias-direcciones/0003_201403G9P46991.htm (дата звернення: 11.04.2023).
7. Everly K. *Identity and Cultural Memory in Contemporary Spanish Fiction*. West Lafayette : Purdue University Press, 2010. 214 pp.
8. Género narrativo. *Monografías* : sitio web. URL: <http://www.monografias.com/trabajos15/genero-narrativo/genero-narrativo.shtml> (дата звернення: 07.04.2023).
9. Giovannini M. A. El secreto de la “pareja eléctrica” o la ambigua relación entre el arte y la realidad. *Enrique Vila-Matas* / Andrés-Suárez I., Casas A. (ed.). Neuchâtel-Madrid : University of Neuchâtel – Arco/Libros, 2002. p. 71.
10. Greenberg M. A Spanish Novelist With a Taste for the Surreal and Fantastic. *The New York Times*, June 21st, 2016.
11. Insua Cereceda M. Identidad y avocarciencia en la varcativa española actual. *Revista de Eiología y Lingüística*. Universidad de Costa Rica, 2014. №5. P. 61-79.
12. Marias J. *Tu rostro mañana*. Madrid : Alfaguara, 2009. 1112 p.

13. Masido R. Diálogo y conflicto intercultural en la literatura española: del Postmodernismo a la Globalización. Madrid : Instituto Gabriel García Márquez, 2011. pp. 65-87.
14. Masoliver Ródenas, J. A. *La vanguardia*. 28 de febrero de 1997, p. 226.
15. Pazuengos, F. J. Vila-Matas: la metaficción como encarnación de la metafísica. Universidad de Sevilla, 2004. 98 p.
16. Pozuelo Y., José M. Figuraciones del yo en la narrativa. Javier Marías y E. Vila-Matas. Valladolid : Universidad de Valladolid, 2010. 231 p.
17. Ross C. J. Spain since 1812. Abingdon-on-Thames : Routledge. 2009. 232 p.
18. Sartre J.-P. Existentialism Is a Humanism. New Haven : Yale University Press, 2007. 108 p.
19. Scheler M. Ressentiment. Evanston : Northwestern University Press, 1997. 125 p.
20. The Cambridge Companion to Contemporary Spanish Fiction / Terry H. (ed.). Cambridge : Cambridge University Press, 2013. pp. 125-142.
21. The Cambridge Companion to Modern Spanish Culture / Guerrero David T. (ed.). Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 362 p.
22. Vila Matas E. Extraña forma de vida. Barcelona Editorial Anagrama, 1997. 160 p.
23. Vila-Matas, E. Breve autobiografía literaria. *Enrique Vila-Matas, El viento ligero en Parma*. Madrid : Sextopiso, 2004. pp. 207-215.
24. Zoe, I. El diálogo supratemporal frente a la impostura literaria. Claves para descifrar la obra de Enrique Vila-Matas. *Enrique Vila-Matas / Andrés-Suárez I., Casas A. (ed.)*. Neuchâtel-Madrid : University of Neuchâtel – Arco/Libros, 2007. pp. 299-301.